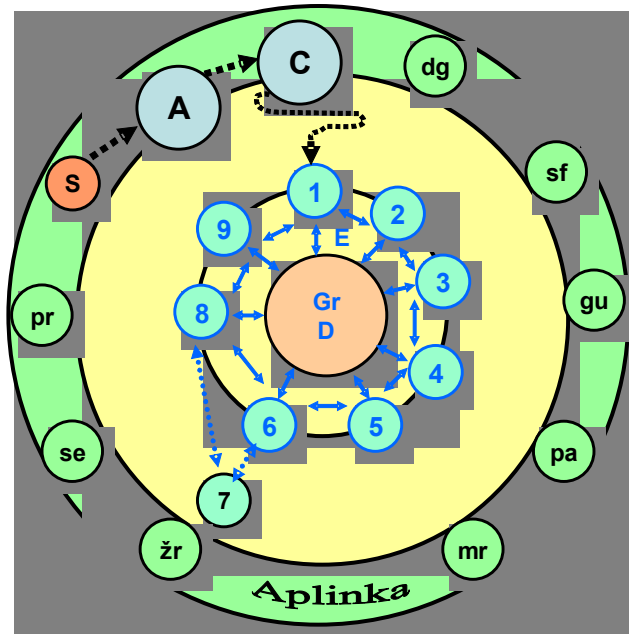

**Vaclovas Šveikauskas
Liudmila Kirikova**

Probleminio mokymosi proceso modelis – metodinės rekomendacijos

Patarimai MF studentams, tutoriui

**KMU
2007**

Probleminio mokymosi proceso modelis

A – tikslai, **C** – turinys, **Gr** – studentų grupė, **D** – dėstytojas, **S** – socialinė tvarka (visuomenės poreikiai).

E – studijų procesai:

- 1 – mokymosi scenarijus, sąvokų aiškinimasis;
- 2 – situacijos analizė;
- 3 – hipotezės apibrėžimas;
- 4 – „minčių lietus“;
- 5 – problemos apibrėžimas;
- 6 – mokymosi tikslų formulavimas (mokymosi planas);
- 7 – gilinimasis į žinias;
- 8 – svarstymai ir žinių paieškos;
- 9 – įsisavintos informacijos pritaikymas konkrečiai problemai spręsti.

Aplinka (studijų resursai):

- dg** – diskusijų grupės;
- sf** – probleminės srities studijos;
- gu** – gebėjimų (komunikacinių) ugdymas;
- pr** – praktika;
- mr** – materialiniai resursai;
- žr** – žmogiškieji ištekliai;
- se** – sesijos, seminarai;
- pa** – paskaitos.

Pirmo susitikimo metu kiekvienas studentas ir vadovas (dėstytojas) prisistato grupei (plačiau žr. 2.2. Įvadas, p. 13). Prieš pradėdant studijuoti kursą dėstytojas supažindina studentus su šio kurso tikslais (viena surašytų tikslų kopija įteikiama studentams). Pirmo susitikimo metu grupės nariai aptaria savo vaidmenis (žr. 2.10.4. Vadovų (dėstytojų) ir studentų dalyvavimas, p. 35-36).

Prieš pradėdant nagrinėti kiekvieną problemą dėstytojas supažindina studentus, kokių mokymosi rezultatų jie gali tikėtis išsprendę problemą (plačiau žr. 2.5. Tikslai, p. 14).

PM proceso etapas	Studentų veikla	Dėstytojo veikla
Pasirengimas darbui	Pasirūpina darbui reikalingomis priemonėmis. Pasiskirsto pareigomis: 1) išsirenka diskusijos vadovą, 2) išsirenka sekretorių (jis rašys lentoje) ir 3) susitaria, kas kopijuos nuo lentos popieriaus lape.	Grupės žurnale pažymi nedalyvaujančius. Studentams pateikia mokymosi situacijos aprašymą. Paaiškina, kokių mokymosi rezultatų studentai gali tikėtis išsprendę problemą. Stebi studentų darbą.
1 – mokymosi scenarijus, sąvokų aiškinimasis	Diskusijos vadovas perskaito situaciją. Lentoje užrašomos sąvokos, kurias reikėtų išsiaiškinti. Aptaria parašytas sąvokas, išsiaiškina, ko dar apie jas nežino; naudodamiesi žodynu, išsiaiškina tai, kas nežinoma. (Plačiau 2.7.1.2. Pradinės sąvokos, p.20-21).	Stebi studentų darbą. Jei reikia, paklausia, ar tikrai visiems visi žodžiai yra aiškūs. Jeigu studentai nesugebėjo kurios nors sąvokos išsiaiškinti, pataria, kur galėtų paskaityti. (žr. kn. „Probleminio mokymosi procesas“, skyriai: 2.6. ir 2.7., p. 14-16).
2 – 3 situacijos analizė, hipotezės apibrėžimas	Darbo eigą žymintis studentas lentą padalija į tris dalis: „idėjos“, „faktai“ ir „mokymosi poreikiai“. Dalyje „faktai“ rašomi faktai apie pacientą, užrašoma esmė, problemos sintezė. Toliau diskutuojama apie paciento problemų priežastis: pateikiamos idėjos, spėjimai ar paaiškinimai, kurie yra logiškai priimtini nagrinėjant duotąją situaciją (t.y. formuluojamos hipotezės). Dalyje „idėjos“ suformuluotos hipotezės surašomos neatsižvelgiant į jų svarbą, vėliau diskutuojamos ir išdėstomos svarbos tvarka: nuo svarbiausios iki mažiausiai svarbios. Studentai toliau tyrinėja paciento problemą, atlieka problemos sintezę. Po to peržiūri hipotezes, papildo ar iš naujo suformuluoja. (Plačiau žr. 2.7.1.3. Hipotezių formulavimas, p.21-22).	Galima paprašyti, kad kiekvienas studentas, prieš pradėdant grupėje diskutuoti apie paciento problemos priežastis (hipotezes), popieriaus lape surašytų kuo daugiau jam kilusių idėjų. Stebi studentų darbą. Jeigu studentai eina teisingu keliu, į jų darbą nesikiša. Jei mato, kad studentai nukrypsta nuo pagrindinės problemos, juos paskatina pamąstyti, ar teisinga kryptimi einama (žr. „Probleminio mokymosi procesas“, p. 16-22).
4 – „minčių lietus“ (smegenų šturmas)	Grupė aptaria suformuluotas hipotezes. Kiekvienas grupės narys išsako savo nuomonę, idėjas. Jos visos užrašomos, įvertinamos, grupuojamos. Studentai, aptardami iškeltas hipotezes, integruoja įvairių dalykų žinias.	Įvairiais klausimais skatina studentus išsakyti kuo daugiau idėjų. Stebi, kad studentai, integruodami įvairių dalykų žinias, nenukryptų nuo temos. Jeigu grupė klaidžioja, jai pasiūlo pagalvoti (kad studentai greičiau susiorientuotų, pateikia užuominų).
5 – problemos apibrėžimas	Iš gautos informacijos, išsakytų minčių, idėjų grupė apibrėžia problemą. Ją užrašo lentoje.	Leidžia studentams apibrėžti problemą. Jeigu studentai netiksliai apibrėžia problemą, jiems pasiūloma pagalvoti, ar jie yra tikri dėl to, ką sako. Jei reikia, pateikiama užuominų.

6 – mokymosi tikslų formulavimas (mokymosi planas)	Išsiaiškina, ką reikia išmokti. Sudaromas mokymosi planas (žr. 2.8.1. Mokymosi plano kūrimas, p. 27; 2.8.2. Mokymosi resursų nustatymas, p. 28).	Stimuliuoja mokymosi poreikių nustatymą pateikdamas klausimus. Skatina studentus užrašyti viską, kas jiems atrodo kaip mokymosi poreikis. (Plačiau žr. sk. 2.7.1.9. Mokymosi poreikių nustatymas po problemos apsvartymo, p. 25-26).
7 – gilinimasis į žinias	Vyksta savarankiškas darbas. Kiekvienas studentas studijuoja literatūros šaltinius bei kitais metodais ieško atsakymų į jam kilusius klausimus. Paruošia naujos medžiagos santrauką, kuri sugrįžus į grupę padalinama draugams (žr. sk. 2.8.3. Savarankiškos studijos, p.28-29; sk. 2.8.4. Asmeninis informacijos aplankas, p.29).	Šio etapo dėstytojas nekontroliuoja. Tačiau jeigu studentai, susidūrę su sunkumais ieškant informacijos, kreipiasi dėl pagalbos, jiems patariama, kur ieškoti reikiamos informacijos. Prieš savimoką studentams patariama visą naują informaciją, kuri jiems atrodo vertinga, padalinti savo draugams.
8 – 9 svarstymai ir žinių paieškos, įsisavintos informacijos pritaikymas konkrečiai problemai spręsti	Studentai grįžta prie paciento problemos. Jie pateikia naujų idėjų, kritikuoja savo ankstesnį požiūrį, pažymi, kokius pastebėjimus ar faktus reikėtų aptarti ir kodėl. Įgytas žinias stengiasi pritaikyti problemai spręsti (žr. sk. 2.9. Naujų žinių pritaikymas problemai spręsti ir ankstesnių požiūrių kritika, p. 29-31).	Grupės žurnale pažymi nedalyvaujančius. Stebi, kad studentai nepasakotų tai, ką išmoko, o įvertintų savo ankstesnį požiūrį remdamiesi naujomis žiniomis (žr. sk. 2.9.2. Sugrįžimas prie problemos, p. 30-31).
Vertinimas	Pirmiausia žodžiu įvertina mokymosi ciklą: analizuoja, kaip jiems pavyko pasiekti tų mokymosi rezultatų, apie kuriuos buvo kalbama pradant nagrinėti problemą. Taip pat aptariamas grupės narių tarpusavio ryšys ir bendravimo įgūdžiai. Kiekvienas trumpai papasakoja, kaip sekėsi tobulinti mokymosi įgūdžius. Paskui kiekvienas individualiai vertina savo mokymąsi ir dėstytojo darbą problemos sprendimo ciklo metu (pildo dvi atskiras anketas). Užpildytas anketas grupės vadovas per dvi dienas pristato į MF dekanatą.	Viso ciklo metu stebi kiekvieno studento darbą. Pabaigoje žodžiu įvertina grupės pastangas siekiant numatytų mokymosi rezultatų. Apibūdina studentų darbą skirtinguose problemos sprendimo etapuose. Individualiai įvertina kiekvieno studento darbą problemos sprendimo proceso metu (kiekvienam studentui pildo anketą). Užpildytas anketas per dvi dienas pristato į MF dekanatą. Studentui pageidaujant, dėstytojas jam įteikia užpildytos anketos kopiją. (Plačiau žr. sk. 3. Studentų įvertinimas, p. 41-43).

Literatūra

1. Šveikauskas V., Kirikova L. Probleminio mokymosi procesas. Kaunas: Vitae Litera, 2007.
2. Šveikauskas V. Probleminio mokymosi ypatybės studijuojant mediciną. Medicina (Kaunas) 2005; 41((10):885-891.